

SIGNALEMENTEN

Krisis, 2009, Issue 3
www.krisis.eu

Maarten Doorman (2009) *Denkers in de grond. Een homerun langs 40 graven*. Met foto's van Freddie Beckmans. Amsterdam: Uitgeverij Bert Bakker, 178 p., € 19,50.

'Zijn we niet allemaal de held in ons eigen drama en slechts de figurant in dat van een ander?' Deze uitspraak van Arthur Schopenhauer wordt gelogenstraft door dit boek met prachtige portretten van de begraafplaatsen van veertig beroemde Europese filosofen. Maarten Doorman (tekst) en Freddie Beckmans (foto's) eren ze nu eens niet door hun werk te lezen en erover te schrijven, maar door hun zerken onder de aandacht te brengen. Zo verbeelden ze scènes uit een huwelijk die in Kalingrad dagelijks voor het grafmonument van Immanuel Kant worden opgevoerd, waarbij de bruid na de nodige wodka haar boekje op het graf gooit. Wie geen letter van Jerémy Bentham heeft gelezen, kan wellicht genieten van het academisch theaterstuk waarin hij postuum een rol speelt. In het University College London hebben ze zijn lijk goed zichtbaar in een kast gestopt waar dagelijks studenten en docenten aan voorbij lopen. De portretten van de rustplaatsen van Kant, Bentham en achtendertig andere filosofen worden geflankeerd door vijf stukken over de helse tochten die Doorman en Beckmans hebben gemaakt om de hoofdarbeiders zo mooi voor het voetlicht te krijgen.

RG

Andrew Benjamin en Charles Rice (red.) (2009) *Walter Benjamin and the Architecture of modernity*. Melbourne: re.press, 224 p., € 26,65.

Wie afgaand op de titel denkt dat dit boek over architectuur gaat komt bedrogen uit. De redacteuren van deze bundel stellen de vraag op welke manier architecturale kwesties een rol spelen in Benjamins filosofie. Hun antwoord is dat Benjamins werk bij uitstek de 'architectuur van de moderniteit' heeft weten bloot te leggen. Dat wil zeggen, in zijn interdisciplinaire aanpak benadert Benjamin de moderniteit vanuit het samenspel van haar verschillende elementen, en toont zo de verbindingen tussen kunst, literatuur en urbanisme. De auteurs borduren hierop voort en stellen zich ten doel datgene wat impliciet blijft in Benjamins werk verder te ontwikkelen en toe te passen op de huidige tijd.

Hoewel er in verschillende bijdrages gesproken wordt over de 'architectuur' van Benjamins filosofie (*discourse design*), is er helaas nauwelijks aandacht voor zijn filosofie *over* architectuur. De bijdrages hebben zeer uiteenlopende onderwerpen van 'het belang van kitsch' tot een Benjaminiaanse analyse van de films van Wong Kar-Wai. De verbindende factor tussen de verschillende artikelen lijkt er dus met de haren bijgesleept te zijn en dat is jammer, want hierdoor onderscheidt dit boek zich niet van de vele andere Benjaminbundels die er jaarlijks verschijnen. De Australische uitgever, re.press, heeft overigens het uiterst sympathieke uitgangspunt om van al haar boeken de *open acces*-variant via haar website beschikbaar te stellen (<http://www.re-press.org>).

JG

Rahel Jaeggi en Tilo Wesche (red.) (2009) *Was ist Kritik?* Frankfurt am Main: Suhrkamp, 375 p., € 14,00.

Zowel in het alledaagse leven als in de wereld van de filosofen neemt kritiek een belangrijke plaats in. Overal waar smaken verschillen, een keuze moet worden gemaakt of de wereld er anders had kunnen uitzien dan ze is, wordt kritiek uitgeoefend. De vraag is echter of er een kloof

bestaat tussen de kritiek van de doorsneeburger en die van de filosoof, en zo ja, hoe die kan worden gedicht. Daarnaast kan gevraagd worden of kritiek altijd constructief moet zijn en welke normatieve maatstaven de criticus ter beschikking heeft om giftige pijlen af te schieten. Deze en andere vragen over kritiek komen in deze bundel aan bod. Interessant is het gesprek dat Robin Celikates voerde met vertegenwoordigers van twee vormen van kritische maatschappijtheorie: Luc Boltanski en Axel Honneth. Ruth Sonderegger maakt in haar bijdrage duidelijk dat de sociologie van Pierre Bourdieu en de films van de broers Dardenne inspirerend kunnen zijn voor degenen die zich bezig houden met ideologiekritiek.

RG

Friedrich Schiller (2009) *Brieven over de esthetische opvoeding van de mens*. Amsterdam: Octavo publicaties, 144 p., € 12,50.

Hoewel de Franse Assemblée Nationale hem – samen met George Washington en Jeremy Bentham – tot ereburger van de republiek benoemde, was Schiller zeer kritisch over de Franse revolutie. Hij verafschuwde het bloed dat in naam van de vrijheid vloeide. Volgens Schiller is het alleen mogelijk een op de rede gebaseerde staat te stichten, als de bevolking innerlijk op de beoogde vrijheid is voorbereid. Hiervoor is geen politiektheoretische, maar een esthetische opvoeding vereist, want juist in de belangeloosheid van kunst schuilt een essentiële morele waarde. Zo schrijft Schiller enkele jaren na de Franse revolutie in zijn *Brieven over de esthetische opvoeding van de mens*. De eerste publicatie van de onlangs opgerichte uitgeverij Octavo betreft een herziene uitgave van deze beroemde brieven. Vertaald en van een nawoord voorzien door Aart J. Leemhuis.

JG

Peter Singer (2009) *The Life You Can Save. Acting Now to End World Poverty*. New York: Random House, 206 p, € 14,79

Jaarlijks sterven tien miljoen kinderen die jonger zijn dan vijf jaar aan armoedegerelateerde problemen. Het betoog dat de vermaarde ethicus Peter Singer in zijn nieuwste boek hierover uiteenzet, valt in vier zinnen samen te vatten. Dood en lijden voortvloeiend uit een tekort aan voedsel, onderdak en medische zorg zijn verwerpelijk. Wanneer we in staat zijn om iets wat verwerpelijk is te voorkomen zonder dat we daarvoor grote offers hoeven te brengen, is het fout om dat na te laten. Door geld te geven aan ngo's, kunnen we de dood en het lijden verminderen van mensen die een tekort aan voedsel, onderdak en medische zorg hebben zonder dat dat van ons grote offers vereist. Daarom is het fout wanneer we geen geld geven aan ngo's. Singer verdedigt deze redenering tegen mogelijke kritiek en schetst vervolgens een realistische utopie van een wereld zonder armoede.

RG

© De Creative Commons Licentie is van toepassing op dit artikel (Naamsvermelding-Niet-commercieel 3.0). Zie <http://creativecommons.org/licenses/by-nc/3.0/nl> voor meer informatie.